

Privalomi ir neprivalomi lifto darbai

Šis lapas paaiškina, kurių lifto priežiūros ir patikros veiksmų teisės aktas leidžia nesvarstyti — jie privalomi, o jų nevykdant liftas turi būti sustabdytas ar neįjungtas — ir kurie yra lifto savininko pasirenkami pagerinimai. Pagrindas: LR socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006-02-24 įsak. Nr. A1-61 „Dėl Liftų priežiūros taisyklių patvirtinimo“ (toliau — Taisyklės), priimtas Potencialiai pavojingų įrenginių priežiūros įstatymo 5 str. 1 d. pagrindu.

Privalu nedelsiant — liftas stabdomas iš karto, diskusijų nėra

Privalu pagal terminą — periodinis veiksmas su konkrečia data

Derinama su savininku — sprendžia lifto savininkas, saugai neprivaloma

I Privalu nedelsiant — dėl šių lifto neįjungsimė / išjungsimė

Šie atvejai teisės akte suformuluoti kategoriškai („draudžiama“, „nedelsiant sustabdomas“). Nei Baltic Lift Service, UAB, nei lifto savininkas čia sprendimo priimti negali — sprendimą jau priėmė įstatymas.

REIKALAVIMAS	KĄ SAKO TAISYKLĖS	IŠAIŠKINIMAS
Liftas neregistruotas PPJ registre arba neturi teigiamos patikros išvados 11, 12, 14.9 p.	„PPJ registre neužregistruotą liftą naudoti draudžiama.“	Be įregistravimo ir nepriklausomos įstaigos patvirtinimo, kad liftas saugus, jis teisiškai negali dirbti nė dienos.
Nepriklausoma (akredituota) patikros įstaiga nustato, kad liftas netinkamas naudoti ar nesaugus 14.10, 30 p.	„Lifto naudojimas būtų nedelsiant sustabdytas... savininkas turi nutraukti lifto naudojimą.“	Jei nepriklausomas ekspertas per patikrą pasako „stop“, liftas išjungiamas tą pačią dieną. Vėl paleisti galima tik pašalinus trūkumus ir gavus naują teigiamą išvadą.
Baltic Lift Service, UAB meistras nuolatinės priežiūros metu randa gedimą, keliantį pavojų gyvybei ar sveikatai, arba gresia avarija 16.6 p.	„Nedelsdamas sustabdo (išjungia) liftą... praneša lifto savininkui.“	Per eilinę mėnesinę apžiūrą meistras gali ir privalo tą pačią minutę išjungti liftą, jei mato realų pavojų — nelaukdamas lifto savininko sprendimo ar balsavimo.
Praleistas privalomas periodinis patikrinimas (DTP > 12 mėn. arba PTP > 36 mėn.) 10, 11, 20, 14.11 p.	„Liftas nebūtų naudojamas, jeigu pažeisti Taisyklių 10, 11 ir (ar) 20 punktuose nustatyti reikalavimai.“	Jei nepriklausoma patikra (žr. II skyrių) laiku neatlikta, liftas automatiškai tampa neteisėtu naudoti — net jeigu techniškai dar važinėja.
Nėra galiojančios sutarties dėl nuolatinės lifto priežiūros 13.2, 14.1 p.	Savininkas privalo užtikrinti, kad liftas „būtų saugiai naudojamas ir palaikoma reikiama techninė būklė“.	Be pasirašytos priežiūros sutarties su įmone ar kvalifikuotu meistru liftas neturi teisėto prižiūrėtojo — tai pažeidimas pats savaime, nepriklausomai nuo lifto būklės.

II Privalu pagal terminą — planuojami, bet neišvengiami darbai

Šių terminų galima ir reikia iš anksto planuoti biudžete, bet jų atlikimas — ne pasirinkimas. Praleidus terminą, liftas pereina į I skyriaus kategoriją (žr. aukščiau).

REIKALAVIMAS	TERMINAS	IŠAIŠKINIMAS
Nuolatinė (kasmėnesinė) priežiūra 15, 16 p.	Ne rečiau kaip 1 k./mėn. (jei gamintojas nenustatė kitaip)	Kiekvieną mėnesį pas jus apsilanko Baltic Lift Service, UAB meistras pagal patvirtintą priežiūros planą — tai teisės aktu nustatytas minimumas, ne mūsų iniciatyva.
Dalinis techninis patikrinimas (DTP) 20.2.1 p.	Ne rečiau kaip 1 k. per 12 mėn.	Kartą per metus liftą apžiūri NE priežiūros įmonė, o nepriklausoma akredituota įstaiga — panašiai kaip automobilio techninė apžiūra.
Pilnutinis techninis patikrinimas (PTP) 20.2.2 p.	Ne rečiau kaip 1 k. per 36 mėn., su mazgų bandymu	Kas 3 metus — gilesnė patikra su realiais bandymais (pvz., stabdymo jėgos), analogiška didesnei transporto priemonės apžiūrai.
Neplaninis patikrinimas 20.3 p.	Prieš vėl paleidžiant liftą po avarijos ar remonto	Po avarijos, stichijos poveikio ar remonto, kai keista pavara, stabdžiai, kabina ar saugos įtaisai, lifto negalima paleisti tiesiog „patikrinus akimis“.

Techninių dokumentų byla (pasas) ir priežiūros žurnalas 12, 14.3, 14.4 p.	Pildoma nuolat, saugoma visą naudojimo laiką	Be tvarkingų dokumentų DTP ar PTP tiesiog negali būti atliktas — tai administracinė, bet privaloma sąlyga.
Priežiūros įmonės civilinės atsakomybės draudimas 13.1.4 p.	Galioja visą sutarties laikotarpį	Priežiūrą atliekanti įmonė privalo turėti draudimą — tai apsaugo lifto savininką, jei per priežiūros darbus kas nors nutiktų.

Jei liftas senas (įrengtas iki 2001-07-01): pasibaigus gamintojo nustatytam (arba 25 m.) naudojimo laikui, savininkas privalo sudaryti sutartį dėl rizikos vertinimo (Taisyklių 10 p.). Trūkumų šalinimo terminas priklauso nuo nustatyto pavojaus lygio: *nedelsiant*, jei pavojus ypatingas; *iki 5 m.* — aukštas; *iki 10 m.* — vidutinis ir žemas.

III Ką tikrina ekspertas metinės patikros (DTP) metu — Taisyklių 26 p.

Šis sąrašas paaiškina, ką tiksliai apžiūri nepriklausomas ekspertas, kai savininkas apmoka metinę patikrą (žr. II skyrių) — kas slypi po žodžiu „patikra“, ne atskiras papildomas darbas.

SRITIS	KAS TIKRINAMA
Varomasis mechanizmas ir stabdymas	Suktuvus ir lynų skriemulio susidėvėjimas, stabdžiai, greičio ribotuvas ir jo plomba, gaudytuvai, buferiai 26.4, 26.11–12, 26.17 p.
Kabina, atsvaras, kreipiamosios	Kabinos ir atsvaro pakaba, atsvaro krūvių bei šliaužių pritvirtinimas, kreipiančiųjų įtvirtinimas ir tarpeliai, aptvarai 26.9, 26.13–16, 26.18 p.
Durys ir šachta	Šachtos ir kabinos durys, automatinės spynos, durų pavaros sąveika, tikslus kabinos sustojimas aikštelėse 26.6–8, 26.19 p.
Elektros įranga ir signalizacija	Valdymo spintos aparatai, įžeminimo grandinės ir varžos, įvadinis įrenginys, elektrinė schema, dispečerinės ryšys 26.1–3, 26.20–21 p.
Sauga naudotojui ir aptarnavimui	Apšvietimas, laikantieji lynai, naudojimosi informacija kabinoje, saugus patekimas į pavarų patalpą, avarinio veikimo instrukcija 26.5, 26.10, 26.22–24 p.

IV Techninės eksploatacijos ribos — kada keičiamos dalys

Konkrečius nusidėvėjimo skaičius Lietuvos Taisyklės atskirai neįvardija — jie kyla iš Europos liftų komponentų standartų, į kuriuos remiasi techninis reglamentas „Liftai ir liftų saugos įtaisai“, ir iš kiekvieno konkretaus lifto techninės bylos (Taisyklių 12.8.1 p.). Žemiau — bendra orientacija, ne konkretaus lifto normatyvas.

MAZGAS / DALIS	KEITIMO RIBA	IŠAIŠKINIMAS
Kėlimo lynai (plieniniai) EN 12385-5 / EN 81-20	Skersmuo sumažėjęs ≥ 10 % arba ≥ 6 trūkusios vielos vienoje vijoje	Tikrinama kas mėnesį nuolatinės priežiūros metu (16 p.) ir fiksuojama žurnale. Sulaukus ribos, lynas keičiamas nedelsiant — nepriklausomai nuo bendro lifto amžiaus.
Dengti plieno diržai (jei liftas su diržais, ne lynais) gamintojo instrukcija	Universalios procentinės ribos nėra	Plieno gijos paslėptos po danga — būklę vertina tik gamintojo elektroninė stebėjimo sistema ar matavimo procedūra, nurodyta to konkretaus lifto pase. Klauskite gamintojo instrukcijos, ne bendros normos.
Durų spynos, saugos grandinės relės/kontakatoriai EN 81-50	Sertifikuojant — iki 1 000 000 veikimo ciklų be gedimo	Tai gamintojo sertifikavimo riba naujam komponentui, o ne „keisti po tiek paspaudimų“ taisyklė veikiančiam liftui. Realų keitimo momentą eksploatacijoje lemia priežiūros metu pastebėtas gedimas ar netolygus veikimas (16.6 p.).
Visas liftas (mechanizmas, valdymo sistema) EN 81-80, 10 p.	Projektinė trukmė ~20–25 m.; be nurodymo — 25 m. (Taisyklių 10 p.)	Pasibaigus terminui reikalinga rizikos vertinimo sutartis su akredituota įstaiga — ji pati nustato, ką ir per kiek laiko reikia pakeisti (žr. pastabą II skyriuje).